

Kinderrechten, zeker nu!

Tijdens deze les maken de studenten kennis met de rechten van het kind. Ze leren welke kinderrechten er zijn en leren adviezen te geven als een kind in een vervelende situatie terecht is gekomen. Ze maken kennis met het manifest 'Recht op mediawijsheid' en leren welke rechten kinderen hebben. Ook wordt er vanuit een ethisch dilemma gekeken naar de tien mediawijze kinderrechten en de plek ervan in de huidige online wereld. Aan het einde stellen de studenten een presentatie met multimedia samen, waarbij ze het onderwerp kinderrechten concreet maken voor de stagepraktijk. Deze Digi-doener voor de pabo is een remake van een les uit de lessenserie 'Rights now!'. De student zou deze les(senserie) in de (stage)praktijk kunnen geven. Deze pabo-les kan gegeven worden tijdens een pedagogiekles over mediawijsheid. Totale duur: 1,5 uur.

VERBINDING MET HET ONDERWIJS

Voor leerlingen op de basisschool is de aanwezigheid van het internet en digitale media vanzelfsprekend. Vooral in deze tijd waar we meer online zijn dan ooit, moeten zij zich vol vertrouwen kunnen bewegen in deze online wereld. Ze moeten zich snel nieuwe vaardigheden eigen maken om te blijven participeren in deze gemedialiseerde maatschappij. Het aanleren van nieuwe mediawijze vaardigheden gebeurt nu vaak spelenderwijs en in hun vrije tijd: gewoon door te proberen. Door deze ontdekkende houding is het hebben van mediawijze vaardigheden extra belangrijk, deze doen ze echter niet vanzelf op. Ze moeten leren hoe ze veilig de online wereld kunnen blijven ontdekken en dat ze (online) rechten hebben die hen daarbij helpen en beschermen. Deze Digi-doener helpt de studenten de (digitale) rechten van het kind te ontdekken en concreet te maken voor het onderwijs.

LESOPBOUW

- **Introductie:** De studenten maken kennis met de verschillende kinderrechten en het manifest 'Recht op mediawijsheid'.
- **Verdieping:** De studenten leren didactische en pedagogische adviezen te geven over digitale kinderrechten en bespreken het ethisch dilemma.
- **Doen:** De studenten maken een interactieve multimediapresentatie met het thema kinderrechten.
- **Afronding:** De studenten delen hun presentaties met elkaar.

VOORBEREIDING & BENODIGDHEDEN

Van tevoren kun je een aantal dingen doen:

- Lees de handleiding.
- Klik door de slides voor op het digibord.
- Optioneel - Bekijk alvast:
 - Video Kinderrechtenverdrag: <https://youtu.be/bif-Oc-tlKE>
 - Website kinderrechten: www.kinderrechten.nl
 - Website Unicef: www.unicef.nl
 - Manifest 'Recht op mediawijsheid'
- Deze les is een remake van de PO-les 'Rights now!' les 1: Wat zijn kinderrechten?. Vraag studenten deze les eens op de stageschool te doen.

⚖️ ETHIEK EN TECHNOLOGIE

In deze les staat het volgende ethische vraagstuk centraal: zijn onze kinderen zonder online kinderrechten machteloos en hulpeloos tegenover personen die kwaad willen doen?

De online wereld is fantastisch, het bevat talloze mogelijkheden voor het onderhouden van contacten, samen spelen, werken en ontdekken. Onze leerlingen zijn dan ook meer online dan ooit in deze bijzondere tijd. Ze blijven met elkaar in contact, leren, delen en werken samen online. Maar wat gebeurt er als deze online wereld plots niet meer veilig voelt? Wat als er nare dingen gebeuren? Wie zorgt er dan voor dat zij zich veilig blijven voelen en online kunnen blijven? Wanneer kinderen niet beseffen dat zij ook online rechten hebben, wat gebeurt er dan met ze? Wie beschermt ze tegen kwaadwillende partijen? Helaas zijn ook in deze tijd kinderrechten onmisbaar en moeten zij hiervan op de hoogte zijn. Kinderrechten zijn nu zelfs meer nodig dan ooit!

DOEL VAN DE PABO-LES

1. Kennisbasis generiek

De student is zelf digitaal geletterd, kan leerlingen opvoeden in deze samenleving en digitale middelen benutten in zijn didactiek. 2.7: De student heeft voldoende kennis van kinderen in een netwerksamenleving, opvoeding in omgang met sociale media en gedragsregels.

2. Kennisbasis generiek: Sociale veiligheid en burgerschapsvorming

De school en de klas fungeren als brug tussen de thuiswereld van het kind en de maatschappij waarin het kind opgroeit. De student borgt sociale veiligheid door ruimte te bieden voor het unieke van elk kind en de verscheidenheid in de groep. Hij stimuleert leerlingen om actief deel uit te maken van de groep en op hun eigen manier als burger te participeren in hun nabije leefomgeving en maatschappij. Hierbij besteedt de student aandacht aan burgerschapsvorming. De student besteedt onder andere aandacht aan sociale verantwoordelijkheid, persoonsvorming, kritisch burgerschap en verantwoordelijk gedrag van de leerlingen in de eigen leefomgeving.

3. Kennisbasis generiek: pedagogisch handelen

De student creëert een veilig pedagogisch klimaat waarbij de leerlingen hun welbevinden centraal staat en ze emotioneel vrij zijn. De student beheerst methodieken voor het creëren van dit veilig pedagogisch klimaat en is in staat om sociaal-emotionele ondersteuning te geven waar nodig.

4. Kennisbasis Nederlands

De student creëert authentieke situaties waarin het voeren van gesprekken, luisteren en spreken centraal staan.

De leerlingen verwerven een adequate woordenschat en strategieën voor het begrijpen van voor hen onbekende woorden. Onder woordenschat vallen ook begrippen die het leerlingen mogelijk maken om over taal te denken en te spreken (kerndoel 12).

DOEL VAN DE PO-LES

Domein curriculum 2021	Leerdoelen digitale vaardigheden	Kerndoel vak	21st century skills
1 Veiligheid en privacy in de digitale wereld DG2.1 Veiligheid in de digitale wereld.	1 Mediawijsheid De leerling wordt zich bewust van het belang van persoonlijke mediavaardigheid.	1 Oriëntatie op jezelf en de wereld De leerling leert zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht en als consument.	1 Kritisch denken
2 Digitaal burgerschap DG5.1 De digitale burger. DG5.2 Digitale identiteit.	2 Mediawijsheid De leerling weet dat het mogelijk en nuttig is begeleiding van een volwassene of vertrouwenspersoon te vragen indien hij / zij wil deelnemen aan een sociaal netwerk.	2 Oriëntatie op jezelf en de wereld De leerling leert zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van zichzelf en anderen.	2 Probleem oplossen

INTRODUCTIE

Openingslide

Kinderrechten, zeker nu!

Slide 1, Klassikaal

Vertel de studenten dat ze tijdens deze les kennis gaan maken met de rechten van het kind. Ze leren welke kinderrechten er zijn, hoe zij hun leerlingen leren zichzelf offline en online te beschermen en welke rechten zij hebben. Ook gaan ze een interactieve presentatie bedenken waarbij kinderrechten concreet gemaakt worden voor hun (stage) praktijk met behulp van multimedia. Vertel de studenten dat deze Digi-doener voor de pabo een remake is van een les uit de lessenserie 'Rights Now!'. Deze lessenserie zouden de studenten ook in (stage) praktijk kunnen geven.

Vertel: We leven in een bijzondere tijd. Onze leerlingen krijgen direct en indirect te maken met belangrijke consequenties rondom het coronavirus. Ze krijgen onderwijs op afstand, worden verplicht op scholen om te leven in een 'eigen' bubbel en zien misschien familie minder vaak dan dat ze echt zouden willen. Welke onderwerpen van deze tijd zouden in ieder geval centraal moeten staan als je het hebt over het (online) beschermen van kinderen? Bij welk onderwerp ligt, juist nu, voor jou als toekomstig leerkracht een prioriteit? (Laat de studenten kort met elkaar overleggen en hun uitkomsten klassikaal delen.)

VERBINDING MET HET ONDERWIJS

Slide 2, Klassikaal

Vertel de studenten dat de aanwezigheid van het internet en digitale media vanzelfsprekend is binnen het onderwijs. Hun toekomstige leerlingen (en zij zelf?) zijn nu meer online dan ooit. Het is belangrijk dat zij zich vol vertrouwen kunnen bewegen in deze online wereld. Hiervoor moeten hun leerlingen nieuwe vaardigheden eigen maken en weten welke rechten zij hebben als ze deze nodig hebben. Deze Digi-doener helpt de studenten om de rechten van het kind te ontdekken en concreet te maken voor het onderwijs.

PO-LES

Slide 3, Klassikaal

Vertel de studenten dat deze les een remake is van les 1 'Wat zijn kinderrechten?' uit de serie 'Rights now!'. In deze lessenserie leren leerlingen wat hun rechten zijn en of deze rechten hen ook online beschermen, maar ook leren ze vervelende situaties te herkennen en op te komen voor hun rechten. Deze lessenserie zouden de studenten ook kunnen gebruiken voor hun (stage)praktijk. De lessenserie is [hier](#) te vinden.

★TIP!

Is er tijd over? Bekijk samen de lessenserie en wissel de eerste indrukken uit. Wat vinden de studenten van de opbouw? Past het goed bij de leeftijd van een bovenbouwer? Wat vinden ze ervan dat een bekende Youtuber meewerkt aan dit onderwerp? Wat zou de meerwaarde hiervan kunnen zijn?

VERDIEPING

Slide 4, Klassikaal

Vraag aan de studenten of zij kort kunnen vertellen wat een kinderrecht is en waar ze voor nodig zijn. Geef een aantal studenten de beurt en laat ze hun 'samenvatting' vertellen.

Vertel: In een kinderrecht staat beschreven waar een kind recht op heeft. Kinderrechten zijn mensenrechten voor kinderen die elk kind moet hebben of moet kunnen doen. De kinderrechten moeten ervoor zorgen dat ze goed en gezond op kunnen groeien. Ze tellen totdat kinderen achttien jaar worden, dan ben je volgens de wet geen kind meer.

Bespreek met de studenten de volgende stelling: 'Het is goed dat kinderrechten stoppen op het moment dat je achttien jaar wordt, je bent immers volwassen'. Laat een aantal studenten aan het woord en hun mening geven. Geef andere studenten de vrijheid om te reageren op deze meningen.

Slide 5, Klassikaal

Bekijk samen de video over het Kinderrechtenverdrag van Unicef. Bespreek met de studenten wat ze gezien hebben aan de hand van de volgende vraag: welke kinderrechten zagen jullie voorbijkomen? Mogelijke antwoorden:

- Recht om op te groeien in een gezin
- Recht op naam en identiteit
- Recht op schoon water
- Recht op voeding
- Recht op onderwijs
- Recht op vrije tijd

De video eindigt met de stelling 'Omdat elk kind het beste uit zichzelf moet kunnen halen, heb jij ook recht op', waarbij de studenten vervolgens voorbeelden zien van onderwerpen met betrekking tot de rechten van het kind. Vraag de studenten te noteren welke vijf onderwerpen zij zeer belangrijk vinden als het gaat om de rechten van het kind. Deze kunnen ze net gezien hebben, maar dit mogen ook nieuwe onderwerpen zijn. Deze top 5 hebben ze later nodig, dus laat ze deze goed bewaren.

Slide 6, Klassikaal

Vertel de studenten dat kinderrechten afspraken zijn over hoe we om moeten gaan met kinderen. Deze afspraken gaan over hun leven, thuis en school, maar ook over wat ouders moeten doen en waar de overheid voor moet zorgen. Ook moeten ze kinderen beschermen tegen mishandeling en oorlog. Alle landen in de wereld hebben meegedacht over welke rechten kinderen wereldwijd moeten hebben. Deze zijn in 1989 opgeschreven en door bijna alle landen in de wereld ondertekend en geratificeerd (geratificeerd: het verdrag telt in dat land). Dit Kinderrechtenverdrag bestaat uit 54 artikelen. Artikel 1 definieert op wie

het verdrag van toepassing is. De volgende veertig artikelen beschrijven de verschillende rechten die voor kinderen zijn samengesteld. Daarna volgt er een artikel met regels over toezicht en rapportage. Deze moeten zorgen voor de stok achter de deur. Nederland ratificeerde het Kinderrechtenverdrag in 1995. Sindsdien moet Nederland zich dus aan de kinderrechten houden. De landen die het verdrag hebben getekend, moeten iedere vijf jaar aan het Kinderrechtencomité in Genève laten zien dat ze zich aan de kinderrechten houden. Als blijkt dat landen kinderrechten schenden, krijgen ze geen straf of boete, maar moeten ze een plan maken om zichzelf te verbeteren.

DOEN

Slide 7, Groepswerk / Individueel

Vertel de studenten dat ze het onderwerp kinderrechten gaan bestuderen op de website www.kinderrechten.nl. Laat de studenten op hun eigen device de website openen en de verschillende onderdelen bekijken van zowel van de jeugd (0-18 jaar) als de professionals. Geef ze hier ongeveer tien minuten de tijd voor. Laat de studenten vervolgens in het onderdeel jeugd (0-18 jaar) de verschillende themafoto's bekijken en aanklikken. Eerder hebben ze een top 5 samengesteld van belangrijke thema's die zij vinden passen bij kinderrechten. Maar waar horen hun opties nu thuis? Lukt het de studenten om hun top 5 in te delen binnen de huidige thema's? Bespreek op het laatst het verdelen van de top 5's klassikaal. Is het gelukt om alles te verdelen? Als er opties overgebleven zijn, waar zouden die volgens de studenten dan ingedeeld moeten worden? Een nieuw artikel misschien?

Slide 8, Individueel / Klassikaal

Vertel de studenten dat onze kinderen, mede door het coronavirus, meer online zijn dan ooit. Hun toekomstige leerlingen werken, spelen en ontdekken steeds vaker online. Ze ontmoeten elkaar, blijven in contact en delen foto's en video's. Helaas kan het zijn dat deze online wereld niet altijd veilig is. Deze online wereld bestond nog niet in 1989 toen de kinderrechten geschreven zijn, daarom is er in 2014 nagedacht over hoe de kinderrechten, die altijd gelden wat je ook doet, ook kunnen gelden in de digitale wereld. De 'digitale kinderrechten' zijn gebaseerd op het internationale Kinderrechtenverdrag en vastgelegd in het manifest 'Recht op mediawijsheid'. In dit manifest staan tien rechten die kinderen en jongeren hebben geselecteerd om er vervolgens een mediawijze invulling aan te geven. De uitwerking van de verschillende rechten, met constatering en aanbevelingen, geeft de mening weer van de kinderen en jongeren die aan dit manifest hebben bijgedragen. Deze mening is aangevuld en uitgewerkt door experts.

Opdracht: Bestudeer het manifest 'Recht op mediawijsheid'.

Vertel de studenten dat we het manifest samen gaan bekijken en bespreken. Zoals ze weten, leven we in een andere wereld dan in 2014.

Kinderen zijn nog meer online en het coronavirus beïnvloedt hun dagelijkse leven, of ze nu willen of niet. Het is daarom goed om het manifest nog eens goed te bekijken. Laat de studenten het manifest '[Recht op mediawijsheid](#)' openen op hun eigen device. Neem kort met elkaar de inleiding door (bladzijde 2) en bekijk de tien mediawijze kinderrechten. Wanneer de studenten zich verder willen verdiepen in het manifest en de uitwerkingen, kunnen ze dit op een ander tijdstip doen.

Bespreek met de studenten de tien mediawijze kinderrechten aan de hand van de volgende vragen:

- Vinden jullie deze tien mediawijze kinderrechten nog steeds passen in de tijd van corona, afstandsonderwijs, quarantaines en een avondklok?
- Zijn er rechten die nu anders omschreven zouden moeten worden?
- Welk recht (of thema) zou je graag toegevoegd zien (die ook past bij de coronatijd)?

Slide 9, Groepswerk

Vertel de studenten dat ze in hun toekomstige werk te maken gaan krijgen met (online) kinderrechten. Ongetwijfeld gaan ze situaties tegenkomen waar de rechten van het kind geschonden worden of dat er in ieder geval over getwijfeld wordt. Bespreek onderstaande casus van Eric. Welk(e) recht(en) van het kind wordt hier (min of meer) geschonden en hoe zouden zij dit kind helpen als toekomstig professional?

★ TIP!

Zet [de website van Unicef](#) op het digibord, lees samen de casus en bekijk welk(e) kinderrecht(en) er geschonden worden aan de hand van het overzicht op het bord.

Casus: Eric van der Recht

Eric is een leerling uit groep 8 die de laatste tijd niet zo lekker in zijn vel zit. Thuis is het meestal fijn en ook met zijn broer en zus heeft hij goed contact. Zijn zus zit in de brugklas en zijn broer in groep 6.

De ouders van Eric werken afwisselend thuis en op het werk. Zij zorgen voor goed eten, een fijn thuis en dat alle kinderen naar school kunnen. Zijn ouders houden hun kinderen dan ook goed in de gaten. Eric is dan ook verplicht om ze de appjes te laten lezen van de groepsapp van zijn klas. Zijn ouders vinden het namelijk spannend dat hij in de groepsapp zit en willen hem beschermen. Want dat is toch hun taak? Wanneer Eric hiervan iets zegt, reageren zijn ouders niet. Wat er onder hun 'dak' gebeurt, valt onder hun verantwoordelijkheid en daar valt niet over te discussiëren. Op dit moment wordt de groepsapp vooral door de klas gebruikt om afspraken te maken om als groep bij elkaar te komen buiten op het schoolplein of bij de skatebaan. Maar ook daar houden zijn ouders niet van, ze vinden het fijn als hij gewoon lekker thuis is en daar graag doet wat hij wil.

Vraag: Welke kinderrechten worden er (min of meer) geschonden bij de casus van Eric en waarom?

Antwoord:

- Kinderrecht 13: Vrij om mening te geven
- Kinderrecht 15: Vrij om in groepen bij elkaar te komen
- Kinderrecht 16: Privacy

Vertel: Jij bent de leerkracht van Eric en je hoort toevallig zijn verhaal van iemand uit de klas. Ook jij had al gemerkt dat Eric de laatste tijd niet lekker zijn vel zat, maar je had geen idee wat er aan de hand was. Wanneer je Eric na schooltijd even spreekt en vraagt wat er aan de hand is, vertelt hij je bovenstaand verhaal. Hij zit er dus echt mee! Welke adviezen zou je hem als leerkracht geven?

Laat de studenten een aantal adviezen voor Eric bedenken en klassikaal delen. Lukt het ze om Eric te helpen en ervoor te zorgen dat hij weer lekker in zijn vel zit? Mogelijke adviezen:

- Laat Eric contact opnemen met de Kindertelefoon, zodat hij anoniem zijn verhaal kan doen.
- Laat Eric praten over het probleem met iemand die hij vertrouwt, zodat ze samen kunnen bedenken hoe ze het bespreekbaar maken.
- Steun, als leerkracht, Eric en nodig samen met hem zijn ouders eens uit om erover te praten en maak het probleem bespreekbaar.
- Nodig de ouders uit voor een gesprek en vertel wat je ziet bij Eric, zien zij dit ook?

Slide 10, Klassikaal

 Vertel: In de voorgaande slides hebben jullie geleerd wat kinderrechten zijn, waar ze vandaan komen, adviezen bedacht en geleerd dat kinderrechten altijd gelden wat kinderen ook doen. Ook hebben we gekeken naar het manifest 'Recht op mediawijsheid' en de tien mediawijze kinderrechten. Maar zijn deze tien mediawijze kinderrechten eigenlijk wel echt nodig? Onze kinderen kan toch bijna niks gebeuren online? We leven in een maatschappij waar we goed beveiligd zijn en kinderen goed zijn opgeleid om eventueel vervelende situaties zelf te herkennen en op te lossen. Onze kinderen redden zichzelf wel, die hebben weinig bescherming nodig. Of toch niet? Zijn onze kinderen onvoldoende opgeleid om in deze tijd veel online te zijn en zich in de digitale wereld te bewegen? Beheersen ze onvoldoende vaardigheden om zich staande te kunnen houden in deze steeds meer medialiserende samenleving? Om onze kinderen juist nu goed te kunnen beschermen, zijn online kinderrechten meer dan ooit nodig! Hierdoor zijn ze maximaal beschermd.

Bespreek met de studenten het volgende vraagstuk: zijn onze kinderen zonder online kinderrechten machteloos en hulpeloos tegenover personen die kwaad willen doen?

ONTWERP JE EIGEN LES(ONDERDEEL)

Slide 11, Groepswerk

Vertel de studenten dat ze nu aan de slag gaan om het onderwerp kinderrechten concreet te maken voor hun (stage)praktijk. Het afgelopen half uur hebben ze kennisgemaakt met belangrijke (achtergrond)informatie met betrekking tot het thema. Deze informatie gaan ze nu vertalen naar hun (stage)praktijk aan de hand van een interactieve presentatie gemaakt in een groepje.

Waar moet de presentatie aan voldoen?

- De kinderrechten en het belang ervan staan centraal.
- De tien mediawijze kinderrechten en het belang ervan worden apart toegelicht.
- De presentatie bevat foto's en filmpjes die het onderwerp concreet maken.
- De presentatie heeft een digitale doe-opdracht in de vorm van een quiz om te testen wat de leerlingen geleerd hebben.
- De presentatie inclusief quiz mag een half uur duren.
- De presentatie bevat de drie onderdelen van het TPACK-model en zijn herkenbaar verwerkt in de presentatie.*

* Het TPACK-model laat de studenten nadenken over welke content, technologie en didactiek ze willen verwerken in hun presentatie. Door onder andere video's, foto's en digitale middelen in te zetten in de presentatie, maken de studenten bewust (of onbewust) gebruik van digitale didactiek in de les. Het TPACK-model kan ze helpen bij het maken van keuzes over hoe ICT ingezet kan worden om het 'leren' te ondersteunen en te stimuleren, maar ook om kritisch na te denken over eigen kennis op het gebied van ICT en didactiek.

Mogelijke (inspiratie)bronnen:

- Website kinderrechten (www.kinderrechten.nl)
- Website Unicef (www.unicef.nl)
- Schooltv (www.schooltv.nl)
- YouTube
- Kinderfestival kinderrechten (www.krff.nl)
- [Overzicht online quizen](#)
- TPACK (www.tpack.nl of <http://training.learnnon.nl/tpackgame/>)

Ter afronding:

Wanneer de presentaties klaar zijn, worden ze opgeslagen als pdf (of video) en gedeeld met de klas. Mocht er voldoende tijd zijn in een andere les, dan zou er overwogen kunnen worden om de presentaties alsnog te laten zien, maar stimuleer de studenten vooral om de presentatie te geven in de praktijk!